

Svör við spurningum efnahags- og viðskiptanefndar frá 24. september 2014**Þingskjal 2 - 2. mál: Virðisaukaskattur o.fl. (skattkerfisbreytingar) – lagafrumvarp****1. Óskað var eftir mati á ráðstöfunartekjur miðað við umsögn Jóns Steinssonar.****Svar:**

Jón Steinsson, Columbia háskóla skilaði inn umsögn um frumvarpið. Í umsögninni bendir hann á að samkvæmt neyslukönnun Hagstofunnar eru útgjöld heimila til matar og drykkjar að meðaltali 17,3% af heildarútgjöldum hjá þeim fjórðungi heimila sem verst standa. Í greinargerð með frumvarpinu var stuðst við útgjöld heimila eftir fjölskyldugerð og sem dæmi má nefna að hjá hjónum með börn er hlutfall útgjalda til matar og drykkjar 16,2% af heildarútgjöldum. Í umsögninni taldi Jón gagnlegt að lagt væri mat á áhrif frumvarpsins á verst settu heimilin, þ.e. lágsta tekjuhópin og það yrði miðað við að hlutfall matar og drykkjar væri 17,3% af heildarútgjöldum. Auk þess yrði miðað við barnlausa aðila þannig að áhrifa barnabóta gætti ekki. Í töflunni hér að neðan eru tekin tvö dæmi, annars vegar barnlaus einstaklingur með 183 þús.kr. í ráðstöfunartekjur og hins vegar barnlaus hjón með 465 þús.kr. í ráðstöfunartekjur. Miðað er við að útgjöld þessara aðila til matar og drykkjar séu 17,3% af heildarútgjöldum. Miðað við þessar forsendur aukast ráðstöfunartekjur barnlausa einstaklingsins um 94 kr. á mánuði og barnlausu hjónanna um 239 kr. á mánuði.

kr.	Barnlaus einstakl.	Barnlaus hjón
Skattskyldar tekjur *	210.000	580.000
Ráðstöfunartekjur	183.000	465.000
1. Hækkun virðisaukaskatts á matvælum úr 7% í 12%	-1.479	-3.759
2. Hækkun virðisaukaskatts á öðru úr 7% í 12%	-725	-1.860
3. Lækkun á almennu þrepi úr 25,5% í 24%	926	2.372
4. Niðurfelling vörugjalds	1.373	3.488
5. Áhrif skattabreytinga á ráðstöfunartekjur	94	241

Hér er hlutfall matar og drykkjar í lið 1. 17,3% af heildarútgjöldum. Einungis er um að ræða mat- og drykkjarvöru úr dagvöruverslunum.

* Hér er búið að draga frá lögbundið iðgjald í lífeyrissjóð.

2. Óskað var eftir dæmi þar sem mótvægisáðgerð vegna tillagna frumvarpsins væri í formi persónuafsláttar.

Svar:

Ef farin er sú leið að hækka persónuafslátt um einn milljarð kr. í stað hækkunar barnabóta um sömu fjárhæð myndi persónuafslátturinn hækka um 0,8%. Í forsendum fjárlagafrumvarps 2015 hækkar persónuafslátturinn um 2,5%. Til viðbótar myndi persónuafslátturinn hækka um 0,8% eða um 414 kr. á mánuði. Ráðstöfunartekjur einstaklinga myndu hækka jafnmikið.

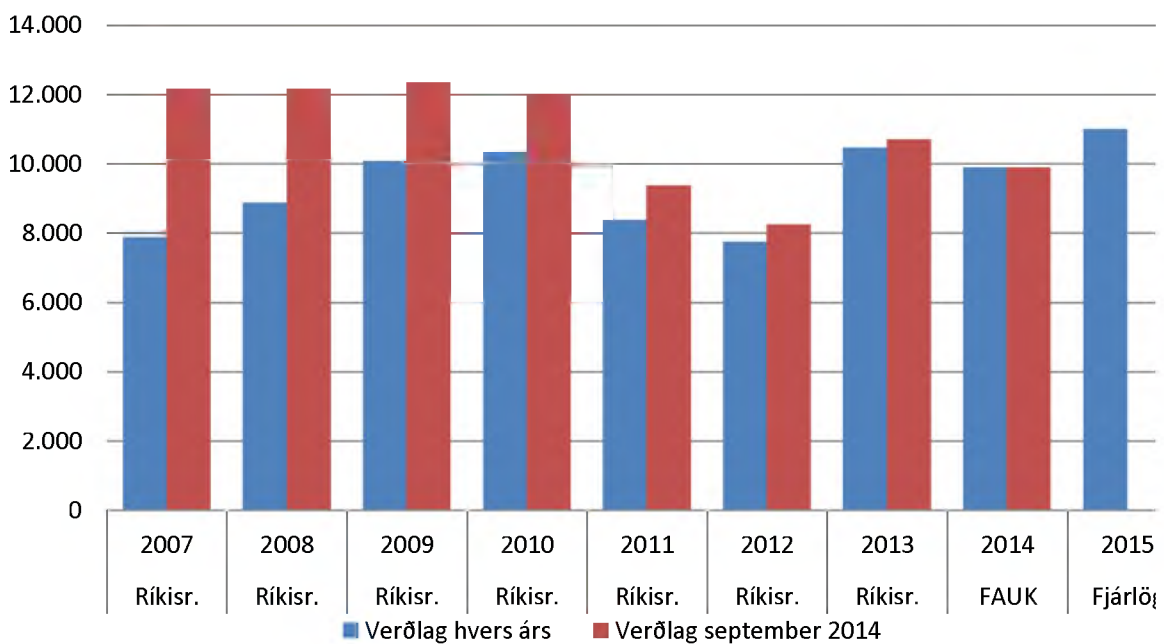
Kr. á mánuði	Fjárl.frv. 2015	0.8% hækkun frá fjárl.frv.
Persónuafsláttur	51.761	52.175
Hækkun		414

3. Yfirlit yfir heildarfjárhæðir barnabóta á verðlagi hvers árs og verðlagi í september 2014.

Svar:

Í eftirfarandi mynd koma fram heildarfjárhæðir barnabóta fyrir árabilið 2007-2015 miðað við að tillaga frumvarpsins um breytingar á barnabótum verði að lögum.

Barnabætur 2007-2015, m.kr.



4. Áhrif mótvægisáðgerða vegna tillagna frumvarpsins á barnabætur eftir hjúskaparstétt

Svar:

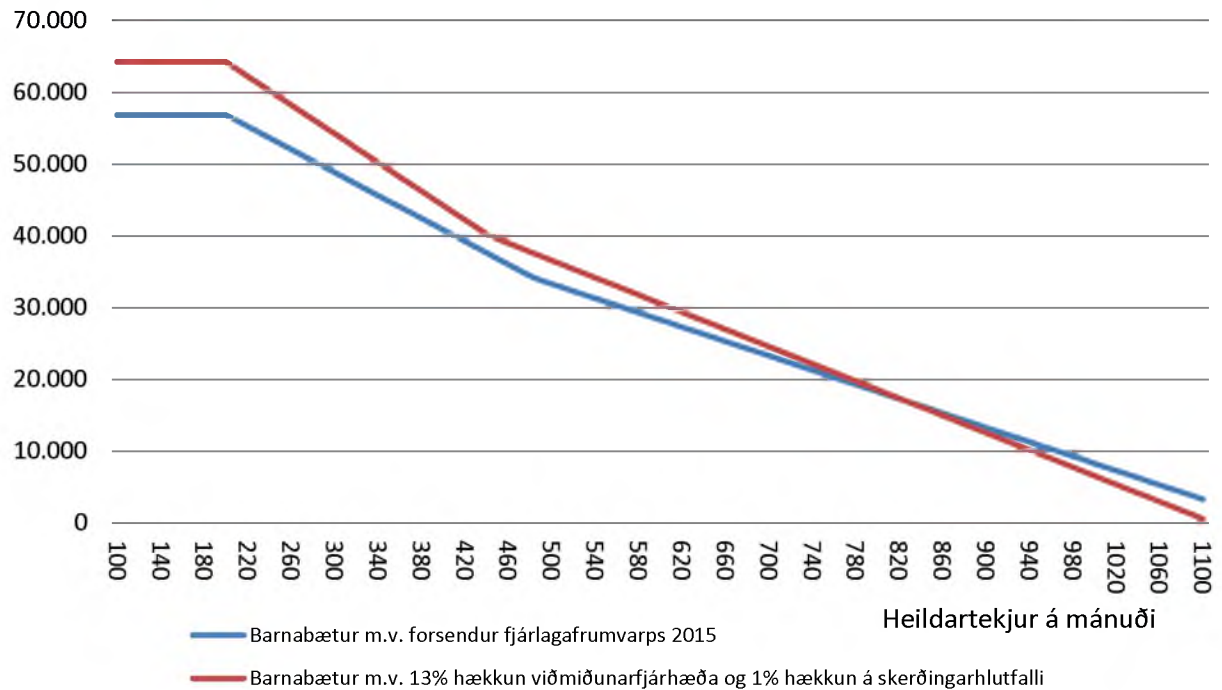
Í töflunni hér að neðan eru sýndar fjárhæðir barnabóta, tekjumörk skerðingar og hlutfall skerðingar. Tekjustofn til skerðingar barnabóta samanstendur af heildartekjum skv. skattframtali og eru fjármagnstekjur meðtaldar. Í fjárlagafrumvarpi 2015 eru fjárhæðir barnabóta hækkaðar um 2,5% frá fyrra ári. Í tengslum við breytingu á virðisaukaskattskerfinu er lagt til að hækka fjárhæðir barnabóta um 13% til viðbótar á árinu 2015. Að auki er lagt til að hækka hlutfall skerðingar um 1%.

Upphæðir á hverju ári, byggt á tekjum fyrra árs	Fjárl.frv.		Hækkun vegna vsk
	2014	2015	2015
Hjón og sambúðarfólk			
Með fyrsta barni	167.564	171.753	194.081
Með hverju barni umfram eitt	199.455	204.441	231.019
Einstæðir foreldrar			
Með fyrsta barni	279.087	286.064	323.253
Með hverju barni umfram eitt	286.288	293.445	331.593
Með hverju barni yngri en 7 ára	100.000	102.500	115.825
Tekjustofn v. skerðingar			
Hjón og sambúðarfólk	4.800.000	4.800.000	4.800.000
Einstæðir foreldrar	2.400.000	2.400.000	2.400.000
Skerðing bóta			
Eitt barn	3%	3%	4%
Tvö börn	5%	5%	6%
Þrjú eða fleiri börn	7%	7%	8%
Auka fyrir yngri en 7 ára	3%	3%	4%

Meðfylgjandi myndir sýna barnabætur á mánuði hjá einstæðum foreldra annars vegar og hins vegar hjá hjónum. Í báðum tilfellum eru aðilarnir með tvö börn og er annað barnið yngra en 7 ára. Miðað við forsendur fjárlagafrumvarpsins 2015 fær einstæða foreldrið 56.834 kr. í óskertar

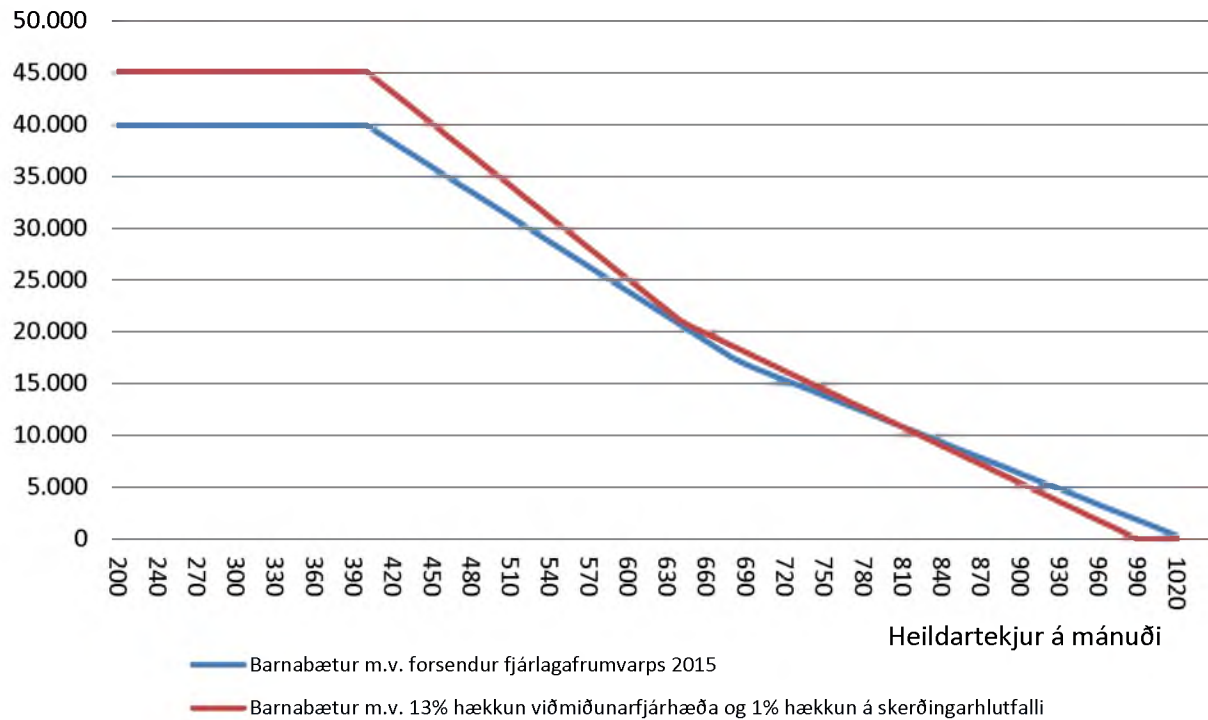
barnabætur á mánuði fram að 200.000 kr. heildartekjum en eftir 13% hækkun fjárhæða er fjárhæð barnabóta á mánuði 64.223 kr. eða 7.389 kr. hækkun á mánuði. Hækkun á hlutfalli skerðingar um 1% gerir það að verkum að við heildartekjur um 830 þús.kr. á mánuði verða barnabæturnar lægri en þær voru fyrir.

Einstætt foreldri með tvö börn, annað yngra 7 ára



Hjón eða sambúðarfólk fær 39.891 kr. í óskertar barnabætur fram að 400 þús.kr. heildartekjum á mánuði miðað við forsundur fjárlagafrumvarps 2015 en 45.077 kr. eftir hækkun fjárhæða um 13% eða um hækkun um 5.186 kr. á mánuði. Hækkun á hlutfalli skerðingar um 1% gerir það að verkum að við heildartekjur um 800 þús.kr. á mánuði verða barnabæturnar lægri en þær voru fyrir.

Hjón/sambúðarfólk með tvö börn, annað yngra en 7 ára



5. Hver eru verðlagsáhrifin af að færa sykur, gos og sælgæti upp í efra þrep vsk?

Svar:

Í töflunni hér að neðan eru sýnd verðlagsáhrif nokkurra vörutegunda yrðu þau færð úr 7% þrepi í efra þrep vsk. Þessar vörur eru sykur, sultur, marmelaði og hunang, súkkulaði, sælgæti, ís og gosdrykkir. Í fyrsta dálkinum er vægi þessara vara í vísitölu neysluverðs en heildarvogin í vísitölunni er 10.000. Verðlagsáhrifin af því að færa þessar vörur í 25,5% eru 0,35% til hækkunar en 0,33% til hækkunar ef vörurnar fara í 24%. Rétt er að áréttast að hér er einungis um nokkrar tegundir sykurvara að ræða og því ekki mat á heildaráhrifum þess að færa allar sykurvörur úr neðra þrepi í það almenna.

	vægi í vnv	Verðlagsáhrif, %	
		Fært í efra þrep 25,5%	Fært í efra þrep 24%
Sykur	12	0,02	0,02
Sultur, marmelaði og hunang	7	0,01	0,01
Súkkulaði	9	0,02	0,01
Sælgæti	102	0,18	0,16
Ís	18	0,03	0,03
Gosdrykkir	57	0,10	0,09
Samtals	205	0,35	0,33

Til upplýsinga má nefna að brottfall sykurskattsins skv. tillögu frumvarpsins er metið kringum 0,3% til lækkunar á verðlagi.

Frá sjónarhóli skattframkvæmdar gæti tilfærsla sykraðra vara úr lægra þrepi í almennt þrep skapað ýmsar flækjur hjá þeim aðilum þar sem matvörur eru aðalsöluvaran, auk ýmissa markatilvika. Má þar t.d. nefna bakarí og matvöruverslanir almennt.

6. Hvaða vöruflokkar fá á sig vörugjöld í dag, skipt á mat og ekki mat, og hvað eru þeir vöruflokkar að hækka eða lækka alls?

Svar:

Vörugjöld eru lögð á þá vöruflokka sem tilgreindir eru með tollskrárnúmerum í liðum A-E í viðauka I við lög nr. 97/1987. Á árinu 2014 eru vörugjaldsskyld tollskrárnúmer rúmlega 600 talsins. Í fylgiskjali 1 er yfirlit um helstu vörutegundir í hverjum gjaldflokki, A-E.

Gjaldflokkar A og B innihalda einungis mat- og drykkjarvöru með þeirri einu undantekningu að gjaldflokkur A inniheldur einnig dekk. Gjaldflokkar C, D og E innihalda enga mat- eða drykkjarvöru.

Áætla má að brottfall vörugjaldsins leiði til um 0,75% lækkunar verðlags samanlagt. Þar af eru um 0,3% vegna mat- og drykkjarvöru en um 0,45% vegna annarrar vöru. Í tilviki mat- og drykkjarvöru er afar misjafnt hversu mikið hver vara lækkar í verði í prósentum talið, þar sem vörugjaldið er magngjald. Það þýðir að þættir eins og einingarstærðir og smásöluálagning, sem geta verið mjög breytilegir, ráða miklu um hversu þungt vörugjaldið vegur í útsöluverðinu og þar með hver verðlækkunin verður við brottfallið. Í tilviki gjaldflokka C, D og E, sem innihalda t.d. byggingarvörur, bílavarahluti, heimilistæki og raftæki, eru verðlagsáhrifin áætluð samtals -0,45%. Með afnámi vörugjaldsins má búast við að vara í flokki C lækki um nálægt 13% í verði, í flokki D um 17% og í flokki E um 20%. (Hér er ekki reiknað með áhrifum þess að virðisaukaskattur lækki úr 25,5% í 24% eins og gert er í dæmum á bls. 11 í frumvarpinu.)

7. Hvað eru aðrar vörur að hækka/lækka mikið vegna frumvarpsins?

Svar:

Auk þeirrar vöru sem er vörugjaldsskyld í dag verður öll virðisaukaskattskyld vara og þjónusta fyrir verðlagsáhrifum vegna frumvarpsins. Að því gefnu að breyting á skatthlutföllum komi að fullu fram í verði þá breytist verð að öðru óbreyttu þannig:

Almennt skattþrep vsk lækkar úr 25,5% í 24%: vara og þjónusta lækkar um 1,2%.

Lægra skattþrep vsk hækkar úr 7% í 12%: vara og þjónusta hækkar um 4,7%.

8. Hvaða áhrif hefur frumvarpið á íbúðaverð og þar með væntanlega leigu?

Svar:

Samkvæmt gildandi lögum leggst 15% vörugjald á ýmsar tegundir byggingavara eins og rafmagnsvír, pípulagnaefni, gólfefni, hreinlætistæki, ljós, o.fl. Hins vegar eru þau ekki lögð á grunnbyggingarefni eins og sement, timbur og steypustyrktarjárn. Samkvæmt stöðlum frá verkfræðistofunni Hannarri hefur verið áætlað að hlutfall vörugjalda af byggingarkostnaði sé 1,1% - 1,2% eftir tegund húsnæðis. Niðurfelling vörugjalds ætti því að leiða til samsvarandi lækkunar á vísitölu byggingakostnaðar. Í vísitölu neysliverðs er að finna útgjaldaliði sem tengja má við breytingar á byggingavísitölu, s.s. reiknaða húsaleigu og greidda húsaleigu, en þar er einnig útgjaldaliðurinn efniskostnaður vegna viðhalds á húsnæði. Reiknað er með að vísitala neysliverðs lækki um 0,1% vegna brottfalls vörugjalds af byggingavörum. Hvort samsvarandi áhrif komi fram í íbúðaverði almennt eða leiguverði er erfitt að fullyrða, en miðað við jafnvægi í eftirspurn ætti slíkt að gerast.

9. Hvað talið er að margir starfi við útreikning og álagningu vörugjalds beggja megin (innheimtu og greiðenda)?

Svar:

Samkvæmt upplýsingum frá tollstjóra sem annast bæði álagningu og innheimtu vörugjaldsins er framkvæmd þess mjög samtvinnuð umsýslu við önnur aðflutningsgjöld, þ.m.t. virðisaukaskatt. Erfitt sé því að áætla hversu margir starfi við útreikning og álagningu vörugjalds ein og sér. Á hinn bóginn er ljóst að álitamálum um tollflokkun mun fækka til muna með jákvæðum áhrifum beggja vegna borðsins, þ.e. tollyfirvöld og greiðendur. Fjármála- og efnahagsráðuneytið er ekki í stakk búið til að meta hversu margir starfa við útreikning og álagningu vörugjalds hjá greiðendum eða fyrir hönd greiðenda (tollmiðlarar) en þau gætu verið nokkuð mörg þegar allt er talið.

10. Hvaða sveigja er í skattstofninum? Þ.e. hvað matarstofninn muni minnka og efra þreps stofn stækka?

Svar:

Matvara er nauðsynjavara og tiltölulega óteygjin sem slík. Sum matvara eru þó teygnari en önnur, þegar hún hefur minni einkenni nauðsynjavöru. Teygnistuðlar einstakra tegunda matvöru eru oft á bilinu -0,1 til -0,9 en hækka að tölugildi og nálgast -1 til lengri tíma litið. Niðurstöður rannsókna á þessu eru þó mjög næmar fyrir aðstæðum hverju sinni, eins og verða vill þegar teygnistuðlar neysluvöru eiga í hlut. Fyrst og fremst má búast við að verðhækkun vegna hækkunar vsk úr 7% í 12% leiði, í tilviki teygnari vörutegundanna, til tilfærslu innan matvöru, þ.e. yfir í ódýrari staðkvæmdarvörur. Að því marki sem það gerist munu útgjöld vegna kaupa á matvöru minnka. Í almenna skattþrepinu er fjölbreytt úrval vöru og þjónustu sem býr yfir mjög mismunandi teygni. Teygnistuðlar voru ekki notaðir með beinum hætti við mat á áhrifum frumvarpsins. Ljóst er þó að stór hluti þessarar vöru og þjónustu er töluvert næmur fyrir verðbreytingum.

11. Hversu miklum heildartekjum skilaði neðra þrep virðisaukaskattsins á árinu 2013, burtséð frá innskatti?

Svar:

Skattskyld velta og áætluð velta í lægra skattþrepinu á árinu 2013 var skv. álagningargögnum RSK 612 ma.kr. Reiknaður 7% útskattur af þeirri fjárhæð er 42,9 ma.kr. Ekki liggur fyrir í gagnagrunnum hversu stór hluti þess var aðföng í virðisaukaskattskyldri starfsemi og því endurgreiddur sem innskattur. Heildarfjárhæð innskatts nam 94–95% af heildarfjárhæð útskatts á árinu 2013 en skipting innskattsins eftir skattþrepum liggur ekki fyrir í tölfræðilegum gögnum eins og komið verður nánar inn á hér fyrir neðan.

Vegna spurninga 11. – 13. er rétt að gera stutta grein fyrir þeim gögnum og aðferðum sem notaðar eru við að áætla tekjur ríkissjóðs af virðisaukaskatti í fjárlögum og jaðartekjuáhrif þess að breyta skatthlutfallinu í fyrirbyggjandi frumvarpi.

Í bókhaldi ríkissjóðs eru tekjur af virðisaukaskatti ekki sundurgreindar eftir skattþrepum. Ástæðan er sú að gagnagrunnar virðisaukaskattskerfisins innihalda ekki þau gögn sem slík aðgreining krefðist. Hagtölur um íslenska hagkerfið nægja ekki heldur til að unnt sé að mæla með beinum hætti tekjurnar á þann hátt. Öll álagning virðisaukaskatts, bæði á innflutning til landsins (Tollstjóri) og á veltu í virðisaukaskattskyldri starfsemi (Ríkisskattstjóri), er sundurgreind eftir skattþrepum. Jafnframt liggur álagningin fyrir skipt eftir atvinnugreinum. Innskattur er hins vegar ekki sundurgreindur eftir skattþrepum í virðisaukaskattsbókhaldinu. Á árinu 2013 var reiknaður útskattur á alla innlenda veltu 429 ma.kr. en innskattur á móti var 406 ma.kr. Með því að nýta gögn úr framtölum lögaðila um skiptingu rekstrarkostnaðar eftir skattþrepum (sem þó eru talsvert langt frá að vera fyllilega áreiðanleg), má nálgast skiptingu innskatts einstakra atvinnugreina eftir skattþrepum. Af hinni háu fjárhæð innskattsins og hinu mikla bili upp á 18,5 prósentustig milli skattþrepanna, er ljóst að tekjuáætlanir sem byggðar eru á slíkum gögnum verða næmar fyrir skekkjum í þeim forsendum sem notaðar eru um hlutdeild skattþrepanna í innskatti. Gögn um veltu og álagningu virðisaukaskatts eru ekki sundurgreind eftir tegundum vöru og þjónustu. Ekki hefur verið áætlað hvernig áætluð aðföng í 7% þrepinu skiptast nánar niður á vöru- og þjónustutegundir.

Aðrar aðferðir við að áætla tekjur af vsk byggjast á því að áætla skattstofninn út frá þjóðhagsreikningum, annað hvort ráðstöfunaruppgjöri eða framleiðsluuppgjöri. Þar sem vsk er skattur á endanlega neyslu er stærsti hluti skattstofnsins neysla heimila. Góð gögn liggja fyrir um hana hjá Hagstofunni. Aðrir aðilar en heimili sem bera virðisaukaskatt án þess að fá hann endurgreiddan eru einkum opinberir aðilar og aðilar sem starfa í undanþeginni starfsemi en auk þess stofnanir sem ekki eru reknar í hagnaðarskyni, svo sem sjálfseignarstofnanir. Ekki hafa verið gerðar sérstakar rannsóknir á þessu í því skyni að nýta við mat á virðisaukaskatti. Á árinu 2012 vann Hagstofan rannsókn á skattstofni virðisaukaskatts hérlendis eftir staðlaðri aðferðarfræði ESB í tengslum við aðildarumsókn Íslands. Rannsóknin var fullunnin sem slík en um fyrstu „æfingu“ var að ræða í slíkum útreikningum fyrir Ísland og ljóst frá upphafi að endanleg niðurstaða krefðist umtalsverðrar áframhaldandi vinnu. Niðurstöður rannsóknarinnar eru þó hafðar til hliðsjónar við mat á tekjuáhrifum kerfisbreytingarinnar í frumvarpinu. Jafnframt er mat sendinefndar AGS í skýrslunni [Modernizing the Icelandic VAT](#) haft til hliðsjónar.

Skrifstofa skattamála

Af þessum ástæðum er ljóst að svör við spurningum 11, 12 og 13 eru ekki fánleg út frá fyrirliggjandi tölfræðilegum gögnum. Þar sem stærsti hluti endanlegs skattstofns virðisaukaskattsins er neysla heimila má þó nota sundurliðun á neysluútgjöldum heimila að frádregnum vsk sem vísbendingu, einkum um þær vörur/þjónustu sem er aðallega neytt af heimilum fremur en fyrirtækjum.

12. Hversu stór hluti tekna af lægra þrepi virðisaukaskattsins árið 2013 voru af liðunum matur, rafmagn og vatn hvers um sig, hlutfallslega og í krónum?

Svar:

Eins og skýrt er í svari við 11. spurningu er ekki unnt að mæla beint þær tekjur sem virðisaukaskattur af einstökum tegundum vöru og þjónustu skilar ríkissjóði. Vísbendingu um það má fá með því að skoða einkaneysluútgjöld heimila. Skipting á vísitölu neysluverðs í undirflokkana, sem byggðir eru á útgjaldarannsókn Hagstofunnar 2010-2012, gefur hins vegar nokkuð glögga mynd af því hvernig lægra vsk-þrepið dreifist niður á tegundir vöru og þjónustu. Þar sem nokkur hluti skattstofns virðisaukaskattsins er neyslu- og fjárfestingarútgjöld annarra aðila en heimila er hér einungis um nálgun að ræða. Sjá hægri dálkinn í næstu töflu. Taflan sýnir yfirflokkana tólf en auk þess undirliðina rafmagn og heitt vatn til hitunar.

Útgjaldaliðir heimila	Vægi í VNV	Dreifing lægra VSK-þrepsins
01. Matur og drykkjarvörur	14,6%	63,3%
02. Áfengi og tóbak	3,4%	0,3%
03. Föt og skór	4,8%	.
04. Húsnæði, hiti og rafmagn	27,2%	7,9%
þ.a. rafmagn	0,3%	1,3%
þ.a. vatn til húshitunar	1,5%	6,6%
05. Húsgögn, heimilisbúnaður o.fl.	4,6%	.
06. Heilsugæsla	3,8%	1,7%
07. Ferðir og flutningar	15,5%	0,6%
08. Póstur og sími	3,2%	.
09. Tómsundur og menning	10,7%	7,6%
10. Menntun	1,1%	.
11. Hótel og veitingastaðir	4,7%	18,7%
12. Aðrar vörur og þjónusta	6,3%	.
Alls	100,0%	100,0%
Skipting eftir vsk-þrepum, gróf		.
Almennt þrep	34,9%	
Lægra þrep	23,1%	
Undanþegið	42,1%	
Alls	100,0%	

Heimild: fjármála- og efnahagsráðuneytið.

13. Hvað reiknast liðirnir matur, rafmagn og heitt vatn hver um sig stór hluti þeirra 11 milljarða sem hækkun tekna af lægra þrepi virðisaukaskattsins úr 7 í 12% er talin muni skila?

Svar:

Miðað við að mat- og drykkjarvara sé 63,3% skattstofns lægra vsk -þrepsins, sbr. töfluna í svari við 12. spurningu, fæst að um 7 ma.kr. af áætluðum 11 ma.kr. tekjuauka gætu verið af matvælum sem keypt eru í verslunum (ekki á veitingahúsum). Á sama hátt fæst að um 150 m.kr. gætu verið vegna rafmagns og 730 m.kr. vegna heits vatns.

14. Yfirlit yfir aðgengileg gögn fyrir nefndina til stuðnings við ákvarðanatöku

Svar:

Í fylgiskjali 2 er að finna lista yfir þau gögn sem ráðuneytið hefur fyrst og fremst haft hliðsjón af við vinnslu frumvarpsins.

15. Hvert er lokatakmark heildarendurskoðunar virðisaukaskatts hjá fjármála- og efnahagsráðherra?

Svar:

Þann 21. febrúar sl. birtist á vef ráðuneytisins frétt um endurskoðun á virðisaukaskatts- og vörugjaldskerfunum (<http://www.fjarmalaraduneyti.is/frettir/nr/17715>). Eins og fram kemur í fréttinni er markmið endurskoðunarinnar að hverfa frá sértækri neyslustýringu með vörugjöldum og einfalda virðisaukaskattskerfið með minni mun á milli þrepa, fækka undanþágum og auka jafnræði milli skyldra atvinnugreina. Leiðinni að því marki er síðan lýst nánar í fréttinni og sömuleiðis í erindisbréfi stýrihópsins sem skipaður var í kjölfarið og starfa á til ársloka 2016 (sjá fylgiskjal 3, afrit af erindisbréfi).

16. Hvernig er hugtakið skilvirkni metið ?

Svar:

Þau rök sem talin eru vega þyngst í því frumvarpi hér er verið að fjalla um eru þau að með samþykkt þess verði stigið verulegt skref í rétta átt til aukinnar skilvirkni og einföldunar í íslensku skattkerfi. Hugtakið skilvirkni tengist oftast í skattalegu tilliti tekjuöflun eða möguleikum til tekjuöflunar. Hér verður nánar vikið að þessum mikilvægu atriðum um leið og spurningunni um mat á skilvirkni er svarað.

Með orðinu skilvirkni er átt við það hugtak sem á ensku er kallað efficiency. Eins og orðið ber með sér er átt við það hversu vel skatturinn „virkar“, og þá sem tekjuöflunartæki, en það er meginhlutverk virðisaukaskatts. Hér verður útskýrt hvernig skilvirknin er metin og hvaða gagn má hafa af slíku mati. Byggt er á ýmsum nýlegum rannsóknum og úttektum, og má þar einkum nefna efni sem birst hefur í skýrslum og ritröðum frá AGS og OECD.

Þótt virðisaukaskattur sé vel skilgreindur skattur og í eðli sínu sá sami í öllum ríkjum, getur hvert ríki haft mikil áhrif á tekjuöflunargetu hans með þeirri löggjöf sem honum er búin. Virðisaukaskattskerfin eru til í jafnmörgum útfærslum og löndin eru mörg, og tekjurnar eru talsvert mismiklar milli landa.

Skrifstofa skattamála

Áður en komið er að skilvirknistuðlunum er rétt að fara lauslega yfir þá þætti sem ákvarða þær tekjur sem virðisaukaskattur aflar. Þeim má skipta í tvo meginflokkar: (i) lög og reglur, þ.e. virðisaukaskattkerfið sjálft og (ii) löghlýðni og skattframkvæmd, þ.e. umfang skattsvika/undanskota/sniðgöngu. Þeir þættir sem hvert og eitt ríki ákvarðar í sinni löggjöf eru einkum: skatthlutfall almenna skattþrepsins, fjöldi viðbótarskattþrepa og skatthlutfallið í hverju þeirra, skattstofn í hverju skattþrepi (út frá tegundum starfsemi, skattstofn þrengist með undanþágum) og endurgreiðsluheimildir. Eftir því sem lagaumhverfið er flóknara skapast fleiri möguleikar til undanskota og því er um flókið samspil að ræða. Þetta gerir að verkum að erfitt er að áætla tekjur af vsk af nákvæmni. Nýleg rannsókn á 26 ESB-ríkjum metur þannig umfang skattundanskota að meðaltali 20% (af réttum vsk -tekjum), en fyrir einstök lönd er umfangið mjög mismunandi eða á bilinu 2% – 39%.

Vegna þess hversu margt hefur áhrif á tekjur af vsk er ekki er augljóst hvernig best sé að mæla „tekjuöflunarframmistöðu“ (e. revenue performance) skattsins. Þetta hefur verið talsvert rannsakað á umliðnum árum. Hannaðir hafa verið fremur einfaldir mælikvarðar á skilvirkni skattsins, í formi stuðla sem mæla frávik frá tilteknu viðmiði um hverjar tekjurnar væru í einföldu, hreinu skattkerfi. Reiknað er út frá almenna skatthlutfallinu sem gildir og raunverulegum tekjum í hverju landi og þannig fæst stuðull sem er óháður því hvert almenna skatthlutfallið er. Reynt er að nálgast skattstofninn með breytu úr þjóðhagsreikningum til að skapa samanburðarhæfan mælikvarða fyrir mörg lönd. Slíkt mat á skilvirkni kemur einkum að gagni við hvers konar samanburð, yfir tíma eða milli ríkja. Hér verður lýst tveimur slíkum stuðlum.

C-skilvirkni (e. C-efficiency) er algengur mælikvarði á skilvirkni vsk. C-skilvirkni er stuðull sem er reiknaður skv. eftirfarandi jöfnu: tekjur af vsk / (VLF x almenna vsk -skatthlutfallið). Hann hefur þann kost að vera einfaldur en þann galla að vera ónákvæmur.

VRR-stuðullinn (e. VAT revenue ratio) er reiknaður skv. jöfnunni: tekjur af vsk / (neysla x almenna vsk -skatthlutfallið). Neysla er hér endanleg neysla án vsk skv. þjóðhagsreikningauppgjöri. Stuðullinn mælir því hlutfallið á milli raunverulegra tekna og mögulegra tekna. Mögulegar tekjur eru sú fjárhæð sem fengist í tekjur ef almenna skatthlutfallið sem í gildi er væri lagt á alla neyslu og sú fjárhæð skilaði sér að fullu í ríkissjóð. (Þetta mætti kalla hreint skattkerfi og fullkomna löghlýðni, og tekjur af vsk verða þá hinar mestu mögulegu, miðað við það almenna skatthlutfall sem gildir.)

Dæmi: Árið 2010 voru tekjur af vsk á Íslandi 122.393 m.kr., neysla (með vsk) var 1.189.469 m.kr. og almenna skattþrepið var 25,5%. Skilvirknistuðullinn mælist því 0,45 fyrir Íslandi árið 2010.

Út frá skilvirknistuðlinum er auðvelt að lesa hvert frávik er frá „fullu húsi“, þ.e. 1 eða 100% og í þessu frávik felst fyrst og fremst upplýsingagildi stuðulsins. Sem dæmi má nefna að ef Ísland mælist með skilvirknina 0,45 árið 2010 og 0,46 árið 2011 þá beinast sjónir að því hvað veldur lækkuninni milli ára, ellegar hvaða munur á skattkerfum Íslands og Danmerkur skýrir að Ísland er 0,14 stigum lægri en Danmörk sem mælist með skilvirknina 0,59 árið 2010. Skilvirknifrávikin eða -tapinu er stundum skipt upp eftir meginþáttunum tveimur, þ.e. skattkerfi og löghlýðni, og reynt að meta hvorn um sig. Frávik af völdum viðbótarskattþrepa og undanþágna í skattkerfinu má kalla skattkerfistap (e. policy gap) en frávik af völdum skorts á löghlýðni má kalla löghlýðnitap (e. compliance gap). Heildarskilvirknin er því vísbending um samanlögð áhrif þessara tveggja þátta á tekjur ríkisins af virðisaukaskattinum. Ef engin

Þessara áhrifa eru til staðar þá er skilvirknin 1, annars er hún á bilinu 0 til 1. Stjórnvöld geta haft bein áhrif á fyrri þáttinn en einungis óbein áhrif á seinni þáttinn.

Skilvirknistuðli eins og VRR er ætlað að vera samanburðarhæfur mælikvarði á það hversu mikið tekjufrávik skattkerfið og skattframkvæmdin skapa frá því sem væri í ímynduðu „hreinu“ skattkerfi. Þar sem öll frávik frá slíku hreinu viðmiðunarskattkerfi, svo sem viðbótarskattþrep og undanþágur, auka flækjustig kerfisins og skapa hvata til undanskota, verður löghlýðnitapið jafnframt meira.

Skilvirkni virðisaukaskattsins hérlendis hefur farið halloka á undanförnum árum. Það sést þegar horft er til þess hvernig tekjur af honum hafa þróast miðað við veltu í virðisaukaskattskyldri starfsemi innanlands. Einnig kemur það skýrt í ljós í samanburði við aðrar þjóðir að Ísland hefur dregist aftur úr með skilvirkni virðisaukaskattsins á undanförnum árum. Skilvirkni skattsins er mælikvarði á það hversu miklum tekjum hann skilar miðað við það sem mest gæti orðið, ef kerfið væri eins einfalt og hugsast getur, án viðbótarskattþrepa, undanþágna og endurgreiðslna, og skattskil væru fullkomin og því engin undanskot og skattsvik. Að sama skapi liggja skýringarnar á því að skilvirkni Íslands mælist lítil í því að hérlendis er lægra skattþrep sem er mjög langt fyrir neðan almenna þrepið (nefnari skilvirknistuðulsins er reiknaður út frá 25,5% skattþrepinu) og lægra skattþrepið er jafnframt með breitt gildissvið.

Rannsóknir benda til þess að þróun tekna af vsk meðal ríkja heims hafi ráðist mun meira af þróun skilvirkni en þróun almenna skatthlutfallsins á sl. 20 árum. Ennfremur hefur skattkerfið meira að segja en löghlýðni (sbr. tvískiptinguna sem skýrð var hér að framan) og verulegur munur er á því milli landa hversu mikil áhrif viðbótarskattþrep og undanþágur hafa á tekjur af vsk.

17. Virðisaukaskattur og bækur

Svar:

Í eftirfarandi samantekt kemur fram hvernig virðisaukaskattur á bókum hefur þróast frá því að lögin nr. 50/1988, um virðisaukaskatt, tóku gildi í ársbyrjun 1990.

Í stuttu máli þá bar sala á bókum ekki VSK frá árinu 1990 til 1. júlí 1993. Frá því tímamarki og til 1. mars 2007 báru bækur 14% vsk en frá árinu 2007 hafa þær borið 7% vsk.

Afmörkun hugtaksins „bók“ hefur talsvert breyst þessi sömu ár. Upphaflega takmarkaðist hugtakið við íslenskar bækur á hefðbundnu prentuðu formi en nú tekur það til bóka á öllum tungumálum, bæði á prentuðu og rafrænu formi. Hljóðbóka og einnig til nótnabóka með og án texta. Bækur án texta, stílabækur, ýmislegt prentefni og ritföng hafa fallið í efra þrep vsk frá upphafi.

Sagan er nokkurn veginn eftirfarandi varðandi vsk og bækur:

1) Árið 1989

Með lögum nr. 119/1989 var gerð sú breyting á upphaflegu vsk. lögunum, nr. 50/1988, að sala bóka á íslenskri tungu, jafnt frumsaminna sem þýðdra, skyldi teljast til undanþeginnar veltu. Í því felst að bóksalar voru skráðir á vsk-skrá, seldu bækur án vsk, en var heimilt að færa til innskatts kaup á

aðföngum til rekstrarins. Með bókum var átt við prentaðar bækur með texta en ekki t.d. stílabækur og annan prentvarning, sjá t.d. handbók um virðisaukaskatt frá árinu 1998 útgefna af RSK, bls. 121-122.

2) Árið 1992

Með lögum nr. 111/1992 voru bækur færðar í 14% skattþrep í virðisaukaskatti (gildistaka 1. júlí 1993). Ákvæði 6. tölul. 2. mgr. 14. gr. laga nr. 50/1988 orðaðist svo:

Sala bóka á íslenskri tungu, jafnt frumsaminna sem þýðdra.

Í greinargerð með lögunum segir m.a. eftirfarandi um þessa breytingu:

„Breytingar á virðisaukaskatti.

Yfirlit. Helstu breytingar á virðisaukaskatti sem felast í þessu frumvarpi eru annars vegar fækkun undanþága frá skatti og hins vegar að taka upp sérstakt 14% skattþrep. Hér er að verulegu leyti fylgt þeirri stefnu sem fólst í fjárlagafrumvarpinu, þó með þeirri breytingu að nú er gert ráð fyrir að almenna skatthlutfallið verði óbreytt til þess að standa straum af auknum útgjöldum ríkissjóðs vegna greiðslna til sveitarfélaga, framlaga til framkvæmda o.fl.

Núgildandi kerfi. Verulegar breytingar hafa orðið á íslenska virðisaukaskattskerfinu frá því sem stefnt var að í upphafi. Upphaflegu hugmyndirnar voru að taka upp almennan skatt í einu þrepi með sem fæstum undanþágum. Með þessu móti var talið unnt að lækka skatthlutfallið frá því sem gildi í söluskattskerfinu. Þegar skatturinn var lagður á í ársbyrjun 1990 höfðu þessar hugmyndir tekið verulegum breytingum sem fólu í sér fráhrarf frá því sem gildir í flestum nágrannalöndunum að þrennu leyti:

Í fyrsta lagi er skatthlutfallið hér á landi mun hærra en upphaflega var áformað, eða 24,5%, en það er næsthæsta hlutfall í Evrópu, á eftir Danmörku og Svíþjóð þar sem það er 25%.

Í öðru lagi eru undanþágur hér á landi víðtækari og skattstofninn því rýrari en að var stefnt. Þannig eru bækur, blöð, húshitun, afnotagjöld útvarps og sjónvarps, menningarstarfsemi, tómstundaiðkun, hótalgisting, vinna við íbúðarhúsnæði og fólksflutningar undanþegin skatti hér á landi, en skattlögð víða annars staðar. Þetta leiðir til þess að hér á landi eru aðeins tveir þriðju hlutar af útgjöldum heimilanna með virðisaukaskatti, en hlutfallið er mun hærra í flestum ríkjum Evrópubandalagsins.

Í þriðja lagi jafngildir mikill fjöldi undanþága innan kerfisins fráhrarfi frá upphaflegri stefnu að hafa aðeins eitt skatthlutfall. Í reynd má segja að skatthlutföllin í dag séu tvö, þ.e. 0% og 24,5%.

Öll þessi atriði vinna gegn upphaflegum markmiðum enda almennt viðurkennt að hátt skatthlutfall, mikill fjöldi undanþága og víðtækar endurgreiðslur dragi úr skilvirkni skattsins, torveldi skatteftirlit og stuðli að undanskotum. Jafnframt er það viðhorf enn í fullu gildi að frá sjónarhóli skatteftirlits og skilvirkni er heppilegast að hafa einungis eitt skattþrep líkt og var í upphaflegu tillögunum.“

3) Árið 2002

Á árinu 2002 var bókaákvæðinu breytt og undanþágan rýmkuð frá því að ná einungis til íslenskra bóka til þess að ná til bóka á öllum tungumálum. Ákvæði 6. tölul. 2. mgr. 14. gr. laga nr. 50/1988 orðaðist svo eftir breytinguna:

Sala bóka, jafnt frumsaminna sem þýddra.

4) Árið 2003

Á árinu 2003 var aftur gerð breyting á afmörkun ákvæðisins, gildissvið þess rýmkað og það látið ná til hljóðbóka til viðbótar við prentaðar bækur. Eftir þá breytingu orðast ákvæði 6. tölul. 2. mgr. 14. gr. laga nr. 50/1988 svona:

Sala bóka, jafnt frumsaminna sem þýddra, sem og hljóðupptökur af lestri slíkra bóka.

Skýringar í greinargerð voru þessar:

„Árið 1988 var farið að framleiða hljóðbækur hér á landi til sölu fyrir almenning. Hljóðbækur eru lesið efni, sem gefið er út á diskum, tónsnældum eða öðrum þeim miðli sem nýtist til hlustunar. Þeir sem nota hljóðbækur eru einkum aldraðir, sjónþaprir og blindir, sem og lesblindir. Almennigur nýtir sér hljóðbækur í auknum mæli við hvers kyns störf og affreyningu, þar á meðal sífellt fleiri nemendur í skólum landsins. Ætla má að 12–15 hundruð manns noti eða mundu nota hljóðbækur hér á landi ef verðlagning væri í lagi, sé tekið mið af notkun slíkra bóka t.d. í Svíþjóð, Bretlandi og Bandaríkjunum. Frá upphafi hafa hljóðbækur verið í efra þrepi virðisaukaskatts en ritaðar bækur hafa fallið í lægra skattþrep virðisaukaskattsins. Ekki er að sjá nein rök til þess að skattleggja hljóðbækur öðruvísi en aðrar bækur, enda um nákvæmlega sama efnið að ræða þótt miðlunaraðferðin sé ólík.

Ríkisútvarpið hafði þá stefnu um árábil að hljóðrita upplestur rithöfunda á eigin verkum. Nú hefur það breytt um stefnu þannig að upplesið efni skipar æ minna rými í dagskrá þess. Þess vegna er nauðsynlegt að ýta undir hljóðbókaútgáfu hér á landi, en slík útgáfa hefur án efa mikið menningargildi.

Nú á Evrópuári fatlaðra væri samþykkt þessa frumvarps gott framfaraspor því að með því væri dregið úr mismunun milli fatlaðra og ófatlaðra auk þess sem um augljóst sanngirnismál er að ræða.“

5) Árið 2007

Með lögum nr. 175/2006 er neðra þrepið í virðisaukaskatti er lækkað úr 14% í 7% (gildistaka 1. mars. 2007). Vsk á bókum lækkar við þetta úr 14% í 7%.

6) Árið 2011

Með lögum nr. 121/2011 var afmörkun bókaákvæðisins enn breytt og það látið ná til bóka á rafrænu formi og nótnabóka með og án texta.

Ákvæði 6. tölul. 2. mgr. 14. gr. laga nr. 50/1988 er enn í þessu horfi í dag og orðast svo:

Sala bóka, jafnt frumsaminnna sem þýddra, þ.m.t. nótnabóka með og án texta, sem og hljóðupptökur af lestri slíkra bóka. Sama gildir um sölu á geisladiskum og öðrum sambærilegum miðlum með bókartexta, sem og sölu á rafrænum útgáfum slíkra bóka.

Listi yfir fylgiskjöl

- Fylgiskjal 1. Vörugjaldsskyldar vörur í gjaldflokkum A–E (alls 5 töflur).
- Fylgiskjal 2. Yfirlit yfir aðgengilegt efni tengt frumvarpinu.
- Fylgiskjal 3. Afrit af erindisbréfi vegna skipunar í stýrihóp um einfaldara virðisaukaskatts- og vörugjaldskerfi.

FJÁRMÁLA- OG EFNAHAGSRÁÐUNEYTIÐ

Skrifstofa skattamála

Fylgiskjal 1.

Vörugjaldsskyldar vörur í gjaldflokkum A–E (alls 5 töflur).

Topp 10 Matvörur úr flokki A og B				
Tollskrárnúmer	Skýring	Gjaldfærð upphæð	Vægi	Stutt skýring
17019904	Strásýkur í öðrum umbúðum (1701: Reyri- eða rófusýkur og kemískt hreinn súkrósi, í föstu formi)	980.912.850	42,84%	Sýkur/strásýkur í stærri umbúðum (25kg, 50kg ofl.)
21069029	Afengislaus efni (vatnssneyddir kjamar) með viðbættum sætiefnum (2106: Matvæli, ót.a.)	223.362.525	9,75%	Bragðefni, malt, þykkni fyrir Coke, Fanta, Sprite ofl.
17019903	Strásýkur í smásöluumbúðum 5 kg eða minna (1701: Reyri- eða rófusýkur og kemískt hreinn súkrósi, í föstu formi)	85.369.950	3,73%	Sýkur/strásýkur í minni umbúðum (1kg, 2kg, 4kg ofl.)
19053110	Húðað eða hjúpað með súkkulaði eða með kræmi sem inniheldur kakaó (1905: Brauð, sætabrauð, kökur, kex og aðrar brauðvörur, einnig með kakaói; altaris brauð, lyfjahylki, innsigliunaroblatur, ris þynnur og áþekkar vörur)	66.453.834	2,90%	Kex, súkkulaði, súkkulaðikex
21069021	n/a	54.674.400	2,39%	Þykkni fyrir gosdrykki, Svála, Bum ofl.
17049007	Vörur úr akasíulími (gum Arabic) (1704: Sætindi (þar með talið hvítt súkkulaði) án kakaóinnihalds)	54.473.965	2,38%	Vingúmmi, ávaxtagúmmi, hlaup, Haribo, hlaupbangsar, súrt hlaup,
17049009	Annars (1704: Sætindi (þar með talið hvítt súkkulaði) án kakaóinnihalds)	52.976.333	2,31%	Allskonar nammi, jógurthúðaðar rísínur, hnetukurl, sykurrúðar, súkkulaðispenir,
17023002	Siróp (1702: Annar sýkur, þar með talinn kemískt hreinn laktósi, maltósi, glúkósi og frúktósi, í föstu formi; sýkursiróp sem inniheldur hvorki bragðefni né litarefni; gervihunang, einnig blandað náttúrulegu hunangi; karamel)	37.221.360	1,63%	Glúkósasiróp, siróp, agavesiróp, maple siróp
20079900	Annars (2007: Sulta, ávaxtahlaup, mauk, ávaxta- eða hnetudeig, fengið með suðu, einnig með viðbættum sykri eða öðru sætiefni)	36.101.220	1,58%	Sultur, ávaxtahlaup, eplamús, marmelaði
17049005	Brjóstsykur, sælgætistöflur (pastillur), ót.a. (1704: Sætindi (þar með talið hvítt súkkulaði) án kakaóinnihalds)	33.368.169	1,46%	Brjóstsykur, hálstöflur, piparbrjóstsykur, sleikjó
Samtals		1.624.914.606	70,96%	
Samtals gjaldfærð upphæð - Matvörur		2.289.831.411	100,00%	
Fjöldi tollskrárnúmera í flokki matvara: 303				

Topp 10 vöruflokkar með undanþágur frá vörugjöldum úr flokki A og B				
Tollskrárnúmer	Skýring	Undanþága upphæð	Vægi	Stutt skýring
17019904	Strásýkur í öðrum umbúðum (1701: Reyri- eða rófusýkur og kemískt hreinn súkrósi, í föstu formi)	408.469.500	71,59%	Sýkur/strásýkur í stærri umbúðum (25kg, 50kg ofl.)
17019906	Sallasýkur (flörsýkur) (1701: Reyri- eða rófusýkur og kemískt hreinn súkrósi, í föstu formi)	38.934.000	6,82%	Flörsýkur, sallasýkur
17019104	Strásýkur í öðrum umbúðum, sem inniheldur viðbætt bragðefni eða litarefni: (1701: Reyri- eða rófusýkur og kemískt hreinn súkrósi, í föstu formi)	38.790.000	6,80%	Strásýkur í stærri umbúðum, með viðbættu bragð- eða litarefni
17049005	Brjóstsykur, sælgætistöflur (pastillur), ót.a. (1704: Sætindi (þar með talið hvítt súkkulaði) án kakaóinnihalds)	8.987.679	1,58%	Brjóstsykur, hálstöflur, piparbrjóstsykur, sleikjó
17019905	Púðursýkur (1701: Reyri- eða rófusýkur og kemískt hreinn súkrósi, í föstu formi)	8.640.000	1,51%	Púðursýkur
22021097	Í einnota plastumbúðum, ólituðum (2202: Vatn, þar með talið ölkelduvatn og loftblandað vatn, með viðbættum sykri eða öðru sætiefni eða bragðbætt, og aðrar óáfengar drykkjavörur, þó ekki ávaxtasafar eða matjurtasafar í nr. 2009)	8.434.266	1,48%	Orkudrykkir, íþróttadrykkir, t.d. Powerade
17023001	Glúkósi, án bragðefna eða litarefna (1702: Annar sýkur, þar með talinn kemískt hreinn laktósi, maltósi, glúkósi og frúktósi, í föstu formi; sýkursiróp sem inniheldur hvorki bragðefni né litarefni; gervihunang, einnig blandað náttúrulegu hunangi; karamel)	8.304.750	1,46%	Glúkósi án bragðefna, Glucidex, Dextrose, Cerestar
18063209	Annað (1806: Súkkulaði eða önnur matvæli sem innihalda kakaó)	5.094.175	0,89%	Ofyllt súkkulaði, súkkulaðibitar
22021012	Í einnota álumbúðum (2202: Vatn, þar með talið ölkelduvatn og loftblandað vatn, með viðbættum sykri eða öðru sætiefni eða bragðbætt, og aðrar óáfengar drykkjavörur, þó ekki ávaxtasafar eða matjurtasafar í nr. 2009)	3.200.837	0,56%	Gosdrykkir og orkudrykkir í dósnum
29251109	Annars (2925: Karboxymíðvirk sambönd (þ.m.t. sakkarin og sölt þess) og mímíðvirk sambönd)	3.150.000	0,55%	Strásæta, saccharin
Samtals		532.005.207	93,24%	
Samtals undanþága upphæð - Matvörur		570.595.327	100,00%	
Fjöldi tollskrárnúmera með undanþágu 103				

FJÁRMÁLA- OG EFNAHAGSRÁÐUNEYTIÐ

Skrifstofa skattamála

Flokkur C 2013 - byggingavörur og bílavarahlutir				
Tollskrárnúmer	Skýring	Gjaldfærð upphæð	Vægi	Stutt skýring
85446000	Aðrir rafmagnsleiðarar fyrir meira en 1000 V spennu. (8544: Einangraður vír, kaplar og aðrir einangraðir rafleiðarar).	213.512.533	10,36%	Rafmagnsleiðarar
84818000	Önnur tæki. (8481: Kranar, hanar, lokar og áþekk tæki fyrir pípur, katla, tanka, ker eða þess háttar).	154.827.904	7,51%	Lokar, kranar
85444909	Annars. (8544: Einangraður vír, kaplar og aðrir einangraðir rafleiðarar).	100.877.229	4,89%	Kaplar, rafmagnsstrengir
87083009	Aðrir. (8708: Hlutar og fylgihlutar fyrir vélknúin ökutæki í nr. 8701-8705)	88.585.902	4,30%	Varahlutir í ökutæki
87089900	Annars. (8708: Hlutar og fylgihlutar fyrir vélknúin ökutæki í nr. 8701-8705)	80.248.079	3,89%	Varahlutir í ökutæki
87082900	Annars. (8708: Hlutar og fylgihlutar fyrir vélknúin ökutæki í nr. 8701-8705)	73.291.212	3,56%	Varahlutir í ökutæki
94051009	Annað. (9405: Lampar og ljósabúnaður).	69.916.207	3,39%	Ljósakrónur, ljósabúnaður
94054009	Annað. (9405: Lampar og ljósabúnaður).	60.540.022	2,94%	Ljósabúnaður, lampar
44187200	Önnur, marglaga. (4418: Trésmíðavörur til bygginga, þar með talið holviðarþiljur, samsett parketgólfborð og þakspónn).	57.671.144	2,80%	Samsett gólfborð, parket
85071001	Með sýru. (8507: Rafgeymar, þar með taldir skiljur til þeirra, einnig réttmyndir (þar með taldir ferningslaga)).	54.482.227	2,64%	Rafgeymar, sýrugeymar, batteri
68091101	Til bygginga. (6809: Vörur úr gipsefni eða blöndu að meginstofni úr gipsefni).	41.745.700	2,02%	Gipsvörur
94051001	Flúrskinsljós. (9405: Lampar og ljósabúnaður).	41.388.260	2,01%	Flúrskinsljós
85444209	Annars. (8544: Einangraður vír, kaplar og aðrir einangraðir rafleiðarar).	34.684.758	1,68%	Rafmagnskaplar
68071001	Þak- og veggasfalt. (6807: Vörur úr asfalti eða áþekku efni (t.d. jarðolíubítú-meni eða koltjörubiki).	30.448.495	1,48%	Þak- og vegg-asfalt, þakpappi
85392100	Wolfram halógen. (8539: Rafmagnsgló- eða úrhleðslulampar, þar með taldir einangraðar geislalampaeiningar og útfjólubláir eða innrauðir lampar, bogalampar).	29.989.103	1,45%	Halogenlampar
Samtals		1.132.208.775	54,92%	
Samtals gjaldfærð upphæð í flokki C		2.061.556.532	100,00%	
Fjöldi tollskrárnúmera í flokki: 238				

FJÁRMÁLA- OG EFNAHAGSRÁÐUNEYTIÐ

Skrifstofa skattamála

Flokkur D 2013 - Stór heimilistæki				
Tollskrárnúmer	Skýring	Gjaldfærð upphæð	Vægi	Stutt skýring
84501100	Alsjálfvirkar vélar. (8450: Þvottavélar fyrir heimili eða þvottahús, þar með taldar vélar sem bæði þvo og þurrka).	101.312.770	16,82%	Þvottavélar
84181001	Til heimilisnota. (8418: Kæliskápar, frystar og annar kæli- eða frystibúnaður).	83.178.956	13,81%	Kæliskápar
84221100	Til heimilisnota. (8422: Uppþvottavélar; vélbúnaður til að hreinsa eða þurrka flöskur eða önnur ílát; vélbúnaður til að fylla, loka, innsigla eða festa merkimiða á flöskur, dósir, öskjur, poka eða önnur ílát; vélbúnaður til að festa tappa á flöskur, krukkur, túpur og áþekkt ílát; annar vélbúnaður til pökkunar eða umbúða).	64.302.290	10,68%	Uppþvottavélar
85166001	Rafmagnseldavélar og eldunarhellur.	62.651.627	10,40%	Eldavélar, helluborð
85166002	Aðrir ofnar. (8516: Hrað- eða geymavatnshitarar og hitastautar (hitöld) fyrir rafmagn; raftækjabúnaður til hitunar á rými (space) og jarðvegi, rafmagnshituð hársnyrtitæki og rafmagnsstraujám).	45.494.821	7,55%	Bökunarofnar
73211100	Fyrir gas eða bæði gas og annað eldsneyti. (7321: Ofnar, eldavélar, eldstór, kabyssur (einnig með geymi aukalega til miðstöðvarhitunar), grill, glóðar-ker, gashringir, diskahitarar og áþekktur búnaður til heimilisnota, ekki fyrir rafmagn, og hlutar til þeirra, úr jámi eða stáli).	43.096.868	7,16%	Grill, gasofnar
84512100	Sem taka ekki meira en 10 kg af þurru líni. (8451: Vélbúnaður (þó ekki vélar í nr. 8450) til að þvo, hreinsa, vinda, þurrka, strauja, pressa (þar með taldar suðupressur), bleikja, líta, steina, ganga frá, húða eða gegndreypta spunagám, spunadúk eða tilbúnar spunavörur.	36.324.785	6,03%	Þurrkarar
84182100	Með þjöppu. (8418: Kæliskápar, frystar og annar kæli- eða frystibúnaður, einnig fyrir rafmagn; varmadæluur, þó ekki loftjöfnunartæki í nr. 8415).	19.073.312	3,17%	Kæliskápar m. þjöppu
85165000	Örbylgjuofnar.	16.161.721	2,68%	Örbylgjuofnar
85115000	Aðrir rafalár. (8511: Raffræsi- eða rafkveikibúnaður fyrir brunahreyfla með neista- eða þrýstikveikju, rafalár (t.d. dínamóar og altematorar) og straumlokur til notkunar við slíka hreyfla.	13.585.059	2,26%	Rafalár
Samtals		485.182.209	80,56%	
Samtals gjaldfærð upphæð í flokki D		602.236.321	100,00%	
Fjöldi tollskrárnúmera í flokki: 49				

FJÁRMÁLA- OG EFNAHAGSRÁÐUNEYTIÐ

Skrifstofa skattamála

Flokkur E 2013 - Græjur				
Tollskrárnúmer	Skýring	Gjaldfærð upphæð	Vægi	Stutt skýring
85287209	Önnur. (8528: Móttökutæki fyrir sjónvarp, einnig með útvarpsviðtæki eða hljóð- eða myndbandsupptökubúnaði eða -flutningsbúnaði; myndskjái (video monitors) og myndvörpur (video projectors).	394.646.938	58,60%	Sjónvörp
85183009	Annað. (8518: Hljóðnemar og standar fyrir þá; hátalarar, einnig í hátalaraboxi; heymartól og eyमतól, einnig með sambyggðum hljóðnema, og sett sem í eru hljóðnemi og einn eða fleiri hátalarar; rafmagnsheymartíðnimagnarar; rafmagnshljóðmagnarasett).	46.619.567	6,92%	Heymatól
85182209	Aðrir. (8518: Hljóðnemar og standar fyrir þá...osfrv.).	29.355.169	4,36%	Hátalarar, magnarar, bassabox
85286900	Aðrar. (8528: Móttökutæki fyrir sjónvarp...osfrv.).	27.084.605	4,02%	Myndvarpar, skjávarpar
85219021	Eingöngu til endurskila á mynd. (8521: Myndupptökutæki eða myndflutningstæki (video), einnig með innbyggðum myndmóttakara (video tuner).	20.845.690	3,10%	DVD og BluRay spilarar, heimabíó
85285900	Aðrir. (8528: Móttökutæki fyrir sjónvarp...osfrv.).	20.379.391	3,03%	Skjái
85287102	Myndlyklar með innbyggðum móttökubúnaði fyrir sjónvarp. (8528: Móttökutæki fyrir sjónvarp...osfrv.).	17.709.522	2,63%	Myndlyklar, móttakarar
85279109	Önnur. (8527: Móttökutæki fyrir firðtal, loftskýtasendingar eða útvarpssendingar, einnig sambyggð, í sama hylki, með hljóðupptöku- eða hljóðflutningsbúnaði eða klukku).	13.549.068	2,01%	Hljómtæki, útvarpstæki
85182109	Aðrir. (8518: Hljóðnemar og standar fyrir þá...osfrv.).	9.627.768	1,43%	Práðlausir hátalarar, tölvuhátalarar
85279909	Önnur. (8527: Móttökutæki fyrir firðtal, loftskýtasendingar eða útvarpssendingar, einnig sambyggð, í sama hylki, með hljóðupptöku- eða hljóðflutningsbúnaði eða klukku).	9.447.654	1,40%	Hljómtæki, magnarar
Samtals		589.265.372	87,49%	
Samtals gjaldfærð upphæð í flokki E		673.497.299	100,00%	
Fjöldi tollskrárnúmera í flokki: 49				

Fylgiskjal 2.

**Yfirlit yfir aðgengilegt efni tengt frumvarpi fjármálaráðherra um skattkerfisbreytingar
Þingskjal 2 – 2. mál.**

1. Heimasíða Hagstofunnar, hagstofa.is
 - a. Rannsókn á útgjöldum heimila 2010-2012
<https://hagstofa.is/lisalib/getfile.aspx?ItemID=16009>
 - b. Vísitala neysluverðs, vogir fyrir undirvísitölur
<http://hagstofa.is/?PageID=2599&src=https://rannsokn.hagstofa.is/pxis/Dialog/varval.asp?ma=VIS01305%26ti=V%EDsitala+neysluver%F0s%2C+vogir+fyrir+undirv%EDsit%F6lur+fr%E1+1992%26path=./Database/visitotur/neysluverdundir/%26lang=3%26units=Hlutf%F6ll>
2. Heimasíða velferðarráðuneytis,
<https://www.velferdarraduneyti.is>,
Reiknivél fyrir neysluviðmið: <https://www.velferdarraduneyti.is/neysluidmid/>
3. Heimasíða Ríkisskattstjóra
<https://www.rsk.is/>
Reiknivél barnabóta: <https://www.rsk.is/einstaklingar/reiknivelar/reiknivel-barnabota/nr/46>
4. Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn, skýrslan *Modernizing the Icelandic VAT*, apríl 2014.
Slóð: <http://www.fjarmalaraduneyti.is/frettir/nr/18499>
5. Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn, skýrslan *Iceland: Advancing Tax Reform and the Taxation of Natural Resources*, júní 2011.
6. Slóð: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2011/cr11138.pdf>
7. Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn, skýrslan *Iceland: Improving the Equity and Revenue Productivity of the Icelandic Tax System*, júlí 2010.
Slóð: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2010/cr10213.pdf>
8. OECD, skýrslur um þróun neysluskatta í OECD-löndunum.
Slóð: <http://www.oecd.org/tax/consumption/oecdconsumptiontaxtrendspublications.htm>
9. Ráðuneytið hefur aðgang að óbirtum gögnum og skýrslum hjá OECD. Að auki hefur ráðuneytið aðgang að gögnum frá undirstofnunum ráðuneytisins sem ekki eru aðgengileg á vefnum.

FJÁRMÁLA- OG EFNAHAGSRÁÐUNEYTIÐ

Skrifstofa skattamála

Fylgiskjal 3.

Afrit af erindisbréfi vegna skipunar í stýrihóp um einfaldara virðisaukaskatts- og vörugjaldskerfi.



Guðrún Þorleifsdóttir
Sörlaskjöldi 36
107 Reykjavík

FJÁRMÁLA- OG EFNAHAGSRÁÐUNEYTIÐ

Arnarhvoll 150 Reykjavík
Sími: 545 9200 bréfasími: 545 9299
postur@fjr.is www.fjr.is

Reykjavík 10. febrúar 2014
Tilv.: FJR/14020034/

Efni: Skipun stýrihóps um einfaldara virðisaukaskatts- og vörugjaldskerfi

Virðisaukaskattur og vörugjöld eru mikilvægir tekjustofnar fyrir ríkissjóð. Því er brýnt að huga reglubundið að endurskoðun á lagaumhverfi þessara skatta til samræmis við viðskiptaumhverfið á hverjum tíma. Nægir þar að nefna þá umbyltingu sem orðið hefur undanfarin ár á sviði rafræna viðskipta. Virðisaukaskattakerfið, sem tekið var upp í ársbyrjun 1990, var síðast tekið til heildarendurskoðunar á árinu 1999. Það er því löngu orðið tímabært að taka kerfið aftur til gagnerrar endurskoðunar, bæði með tilliti til efnahagslegra og framkvæmdarlegra þátta, með einföldun í huga. Lög um vörugjöld, sem eru frá árinu 1987, hafa um langa hríð sætt gagnrýni fyrir óæskileg áhrif vegna sértækrar neyslustýringar. Það er sérstakt markmið stjórnvalda að draga úr notkun slíkra vörugjalda samhliða endurskoðun á almennti neysluskattlagningu í formi virðisaukaskatts.

Í ljósi þess sem að ofan greinir hefur fjármála- og efnahagsráðherra ákveðið að skipa stýrihóp sem ætlað er að skila ráðherra tillögum að einfaldara virðisaukaskatts- og vörugjaldskerfi. Stýrihópurinn skal leggja eftirfarandi þætti til grundvallar við endurskoðunina:

I. Virðisaukaskattur:

- Fækkun þrepa.** Sérstaklega verði skoðað hvornig nálgast megi langtíamarkmið um eitt þrep í virðisaukaskatti í áföngum með minnkun munar milli þrepa.
- Breikkun skattstofns.** Stelnt skal að breikkun skattstofnsins og jafnræði milli skyldra atvinnugreina. Undanþágur skulu endurskoðaðar í því ljósi.
- Tekjuskiptingaráhrif.** Litið verði til mötvægisáðgerða á grundvelli tekjufjöfnunarsjónamiða við mótun tillagna um fækkun þrepa og breikkun skattstofns.
- Skattfrankvæmd.** Skattskil verði skoðuð og metið hvort stuðla megi að bættum skattskilum með breyttum lögum, reglugerðum eða frankvæmd.

II. Almenn vörugjöld:

Stelna her að því að dregið verði úr sértækri neysluskattlagningu sem kostur er í átt til einföldunar samhliða endurskoðun virðisaukaskattkerfisins. Jafnframt skal horft til skilvirkni og einföldunar í framkvæmd.

Skrifstofa skattamála

Í samræmi við ofangreint eruð þér hér með skipuð í stýrihópinn. Aðrir í stýrihópnum eru Marianna Jónasdóttir og Tómas Brynjólfsson.

Gert er ráð fyrir að stýrihópurinn setji á fót starfshópa sem vinni að afmörkuðum þáttum í endurskoðuninni þá munu ráðgjafaráð fjármála- og efnahagsráðherra um efnahagsmál og opinber fjármál og sérfræðingateymi AGS starfa með stýrihópnum og einstökum starfshópum hans eftir atvikum. Einnig er stýrihópnum ætlað að hafa reglubundið samráð við hagsmunasamtök launþega og vinnuveitenda og aðra þá sem hagsmuna eiga að gæta.

Stýrihópnum, sem mun starfa til loka árs 2016, er ætlað að setja fram verkefnaáætlun þar sem endurskoðuninni er áfangaskipt. Skal hún lögð fyrir fjármála- og efnahagsráðherra eigi síðar en 1. mars 2014. Áfangaskýrsla um framvindu verksins og stöðu tillögugerðar skulu liggja fyrir eigi síðar en 1. júní ár hvert.


Bjarni Benediktsson